

اندرشکده مجلس خبرگان
مشاورین

مجموعه سالنامه تبیین - اسفند ماه ۱۳۹۶

بحرین
در سال
رویدادها و روندها

الحمد لله

اندیشکده راهبردی تبیین

مجموعه سالنامه تبیین

بحرین در سال ۱۳۹۶، روندها و رویدادها

وبگاه اندیشکده : www.Tabyincenter.ir

نشانی : تهران، اقدسیه، خیابان شهید موحد دانش، خیابان نسترن، پلاک ۳۲، واحد ۱۱

کد پستی : ۱۹۵۷۶۶۴۷۳۱

تلفن : ۲۶۱۵۳۳۲۹

نمبر : ۲۶۱۵۳۳۳۹

فهرست

مقدمه

۶	
۷	۱. سیاست داخلی
۷	۱-۱. نقض گسترده حقوق بشر در بحرین
۸	۱-۲. سلب تابعیت آیت الله شیخ عیسی قاسم
۱۰	۲. سیاست خارجی
۱۰	۲-۱. ایران‌هراسی
۱۱	۲-۲. گسترش روابط با آمریکا
۱۲	۲-۳. شرکت در تحریم عربستان علیه قطر
۱۳	۲-۴. حرکت به سمت عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی
۱۵	۳. دور نمای بحرین در سال ۹۷

مقدمه

با آغاز بیداری اسلامی در جهان عرب، مردم بحرین نیز مانند دیگر مردم کشورهای عربی به ستوه آمده از استبداد حکومت مرتجع خود در فوریه ۲۰۱۱ میلادی به پاخاستند و خواستار اصلاح ساختار سیاسی، افزایش نقش مردم در سیاست‌گذاری‌ها و دموکراسی شدند. اما آل خلیفه در مقابل این درخواست ایستاد. از همان ابتدای اعتراضات مردمی مشت آهنین تبدیل به سیاست رسمی امنیت داخلی رژیم آل خلیفه شد و این سیاست نیز در سال ۹۶ و در زندان‌های طویل‌المدت برای فعالان حقوق بشر و سران نهضت اصلاح طلبانه بحرین، اعدام جوانان انقلابی، سلب تابعیت و حصر خانگی آیت الله شیخ عیسی قاسم ادامه پیدا کرد. با این اوصاف بحرین در سال ۹۶ شاهد حوادث و تحولاتی بوده که در نوشتار پیش‌رو بخشی از این رویدادها مورد بررسی قرار می‌گیرند. با وجود کثرت تحولات، حادثه‌ای که بتواند تغییر دهنده بازی و شرایط سیاسی و میدانی بحرین باشد به وقوع نپیوسته است. ما در ادامه سعی می‌کنیم مهم‌ترین حوادث داخلی و خارجی مرتبط با بحرین در سال ۹۶ را ذکر کنیم.

۱. سیاست داخلی

۱-۱. نقض گسترده حقوق بشر در بحرین

غم‌نامه‌ی حقوق بشر بحرین که از سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۱) آغاز شده، در سال ۹۶ (۲۰۱۷) - ۲۰۱۸ ادامه پیدا کرده است. طی مستندات سازمان ملل وضعیت حقوق بشر در بحرین به شدت بحرانی است و «آندرس سامولسن» وزیر امور خارجه دانمارک در نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در ژنو سوئیس گفت: «همچنان در خصوص بحرانی شدن حقوق بشر بحرین نگرانیم^۱». با دستگیری نبیل رجب فعال حقوق بشری در بحرین این مسئله ابعاد عمیقتری پیدا کرده است^۲. موارد نقض حقوق بشر در بحرین به چهار بخش کلی بازداشت و شکنجه در زندان‌ها، سلب تابعیت‌های فزاینده، افزایش حکم اعدام و سرکوب خشونت‌آمیز اعتراضات مردمی تقسیم بندی می‌شود.

انجمن حقوق بشر بحرین نیز در گزارش خود آورده است: ۹۹۵ مورد نقض گسترده حقوق بشر در بحرین در طول ماه ژانویه ۲۰۱۸ به ثبت رسیده است که این موارد شامل بازداشت، شکنجه و ناپدید شدن افراد است. در این گزارش آمده است: ۱۲۱ مورد بازداشت خودسرانه افراد از جمله بازداشت شش کودک در طول این مدت صورت گرفت و همچنین شاهد ناپدید شدن ۱۷ نفر بودیم. ۷۷ بحرینی نیز در طول ماه ژانویه با حکام ظالمانه مواجه شدند. این انجمن در ادامه گزارش خود به نقض آزادی تردد افراد به خاطر تداوم محاصره امنیتی منطقه الدراز از یک سال و نیم پیش تاکنون اشاره کرده. این انجمن در گزارش خود همچنین به بازداشت خانگی آیت‌الله

۱. العالم، دانمارک: وضعیت بحرانی حقوق بشر در بحرین نگران کننده است، ۹ اسفند ۱۳۹۶، قابل بازیابی در: <http://fa.alalam.ir/news/3396546>

۲. دویچه وله، پنج سال زندان برای نبیل رجب فعال حقوق بشر بحرینی، ۲۱، ۲۰۱۸، قابل بازیابی در: <http://p.dw.com/p/2t4Zt>

شیخ عیسی قاسم رهبر شیعیان بحرین اشاره کرد و افزود: در این مدت، دوست شهروند بحرینی به‌خاطر مسائل مربوط به آزادی بیان و تجمع مسالمت‌آمیز توقیف شدند و ۳۴۲ محتوای رسانه‌ای در راستای نفرت‌افکنی (علیه شیعیان) از رسانه‌های حکومتی پخش شد. ۸۱ مورد بازداشت و بدرفتاری از جمله علیه چهار زن و هفت کودک و یک طفل شیرخوار در طول ماه ژانویه صورت گرفت.^۳

۱-۲. سلب تابعیت آیت‌الله شیخ عیسی قاسم

آیت‌الله شیخ عیسی قاسم رهبر معنوی انقلاب بحرین است. ایشان نقش بسیار مهمی در جلوگیری از به‌خشونت‌گراییده شدن قیام بحرین تا به امروز داشته‌اند. ارتباطات گسترده‌ی ایشان با تمام جریان‌های مخالف آل‌خلیفه ایشان را به پدر و رهبر معنوی انقلاب بحرین تبدیل کرده و مردم بحرین نیز این موضوع را پذیرفته‌اند. وزارت کشور و نهادهای امنیتی بحرین با درک این محبوبیت در تاریخ ۳۱ خرداد ۱۳۹۵ در بیانیه‌ای با استناد به بند جیم اصل دهم قانون تابعیت بحرین، سلب تابعیت شیخ عیسی قاسم را اعلام کردند^۴ و تلاش کردند تا ایشان را محاکمه کنند که بعد از چندین بار تعلیق جلسه دادگاه^۵، حکم غیابی برای ایشان صادر شد و دادگاه بحرین در روز یکشنبه ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۶ طی حکمی شیخ عیسی قاسم و دو تن از مسئولان دفتر وی «حسین

۳. الجزیره، تقریر حقوقی: ۹۹۵ انتهاکا لحقوق الإنسان بالبحرین، ۲۰۱۸/۲/۹، فی: <http://www.aljazeera.net/news/humanrights/2018/2/9/>

۴. محمد گلی، بحرین در سال ۹۵؛ رویدادها و روندها، اندیشکده راهبردی تبیین، ۱۲ فروردین، ۱۳۹۶، قابل بازیابی در:

<http://tabyincenter.ir/18330/>

۵. اندیشکده تبیین، تعویق دادگاه شیخ عیسی قاسم برای چهارمین بار، ۱۴ آذر، ۱۳۹۵، قابل بازیابی در: <http://tabyincenter.ir/15041/>

القصاب» و «میرزا الدرازی»^۶ را به یک سال حبس و مصادره اموال به میزان ۳ میلیون دینار و پرداخت هزار دینار غرامت محکوم کرد.^۷ این حکم در ۹ بهمن ۹۶ از سوی دادگاه تجدید نظر بحرین نیز تأیید شد^۸ و در پی اعلام این حکم، مردم بحرین در محکومیت آن در اطراف منزل ایشان در منطقه تحت محاصره الدراز واقع در غرب منامه تحصن کردند. همچنین مناطق مختلف بحرین مانند ستره، ابوصبیع، کرانه، العکر، دمستان و البلاد القدیم شاهد تظاهرات گسترده‌ای بود که برخی از آنها به درگیری شدید با نیروهای امنیتی آل خلیفه منجر گردید.

۶. خبرگزاری مشرق، تظاهرات بحرینی ها در محکومیت صدور حکم آیت الله عیسی قاسم، ۱ خرداد ۱۳۹۶، قابل بازیابی در:

mshrgh.ir/727772

۷. همان

۸. خبرگزاری مهر، تأیید حکم حبس و سلب تابعیت آیت الله شیخ عیسی قاسم، دوشنبه ۹ بهمن ۱۳۹۶، قابل بازیابی در:

<https://www.mehrnews.com/news//۴۲۱۳۲۳۶>

۲. سیاست خارجی

۲-۱. ایران‌هراسی

با آغاز بیداری اسلامی در جهان عرب، بحرین نیز مانند بسیاری از کشورهای مرتجع عربی با اعتراضات مردمی روبرو شد. اعتراضاتی که در آن بوی آزادی‌خواهی، دموکراسی و استقلال به مشام می‌رسید. با حمایت جمهوری اسلامی ایران از مردم بحرین، مقامات این کشور ایران‌هراسی را به عنوان یکی از رفتارهای ثابت سیاست خارجی خود قرار دادند و با متهم کردن ایران به دخالت در امور داخلی بحرین، سطح روابط خود را با ایران کاهش دادند. در این میان اما تعرض به سفارت عربستان در تهران باعث شد تا بحرین روابط خود با ایران را به طور کامل قطع کند و ایران‌هراسی را با شدت بیشتری در منطقه اشاعه دهد.^۹

بحرین این سیاست را در سال گذشته نیز ادامه داده است و با متهم کردن ایران به تجهیز یک گروه تروریستی سعی در اشاعه ایران‌هراسی در منطقه داشته است. این موضوع واکنش مقامات جمهوری اسلامی ایران را در پی داشت و قاسمی سخنگوی وزارت خارجه در سخنانی اقدامات بحرین را روش‌های شکست‌خورده خواند.^{۱۰} در همین راستا مقامات بحرینی نیز در اول مارس ۲۰۱۸ در کنفرانسی در ژنو به این موضوع پرداختند و اتهامات خود در خصوص حمایت ایران از تروریسم را دوباره تکرار کردند.^{۱۱}

۹. فرادید، بحرین روابط دیپلماتیک خود با ایران را قطع کرد، ۱۴ دی ۱۳۹۶، قابل بازیابی در: <http://faradeed.ir/fa/news/8159/>

۱۰. رادیو فردا، دستگیری گروه «مرتبط با ایران» در بحرین؛ وزارت خارجه ایران: مضحک است، ۰۳ شهریور/۱۳۹۶، قابل بازیابی در:

<https://www.radiofarda.com/a/iran-ghasemi-denies-involvement-in-bahrain-terror-cell-security/28696588.html>

۱۱. خبرگزاری واس، نقش رژیم ایران در تامین مالی تروریسم در بحرین طی سمیناری در ژنو بررسی شد، ۰۱/۰۳/۲۰۱۸، قابل بازیابی در:

۲-۲. گسترش روابط با آمریکا

روابط سیاسی میان ایالات متحده و بحرین در ۱۹۷۱ آغاز شد. مسائل امنیتی و دفاعی همواره مهمترین خصیصه اصلی روابط این دو کشور بوده است. مسأله ایران، تروریسم و امنیت انرژی از موضوعات امنیتی خلیج فارس هستند که برای ایالات متحده مهم است. ستاد مرکزی (فرماندهی مرکزی) نیروی دریایی ایالات متحده و همچنین یگان پنجم نیروی دریایی ایالات متحده در بحرین حضور دارند، که نشان از اهمیت ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک بحرین در سیاست خارجی ایالات متحده دارد. از سوی دیگر بحرین نیز همواره نقش خود را در راستای سیاست های منطقه ای ایالات متحده تعریف کرده است.^{۱۲} با آغاز ریاست جمهوری ترامپ، روابط میان بحرین و آمریکا بعد از یک دوره تنش وارد مرحله تازه ای شد. ترامپ در دیدار با پادشاه بحرین گسترش روابط میان آمریکا و بحرین را نشانه ای از حرکت جدید برای فراموشی تنش های دوران اوباما عنوان کرد. او در سخنان خود گفت: «روابطی بسیار طولانی برقرار خواهیم کرد، و من به شدت خواستار این مسأله هستم، زیرا مسائل مشترک بسیاری بین دو کشور وجود دارد.»^{۱۳}

حمد بن عیسی آل خلیفه پادشاه بحرین در دیدار با سناتور «ریچارد پور» رئیس کمیسیون اطلاعات سنای آمریکا و اعضای هیأت این کمیسیون نیز در خصوص روابط تاریخی و استراتژیک میان دو کشور و تحولات منطقه ای و بین المللی بحث و تبادل نظر کرد. وی در این دیدار ابراز امیدواری کرد که روابط کشورش با آمریکا در تمام زمینه ها به عنوان هم پیمان و دو کشور

<http://www.spa.gov.sa/viewstory.php?lang=fa&newsid=1732145>

۱۲. محمد بهرامی، بحرین چالش سیاست خارجی آمریکا، مرکز مطالعات خلیج فارس، قابل بازیابی در:

<http://www.persiangulfstudies.com/fa/index.asp?p=pages&id=836>

۱۳. العالم، ترامپ: دیگر هیچ تنشی با بحرین نخواهیم داشت، ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۶، قابل بازیابی در:

<http://fa.alalam.ir/news/1971309>

دوست گسترش یابد^{۱۴}. افزایش این سطح روابط در دیدار ولیعهد بحرین از آمریکا^{۱۵} و موافقت سنای آمریکا در فروش بسته تسلیحاتی به ارزش ۳٫۸ میلیارد دلار به منامه به خوبی مشهود است^{۱۶}.

۲-۳. شرکت در تحریم عربستان علیه قطر

بحران قطر از آنجایی آغاز شد که سخنانی از زبان شیخ تمیم بن حمد آل ثانی در راستای اهمیت ایران در منطقه از رسانه‌های این کشور مطرح شد. پس از این اظهارات، قطر مدعی شد که خبرگزاری رسمی این کشور هک شده و انتساب این اظهارات به شیخ تمیم درست نیست. این البته نتوانست منجر به کاهش خشم برخی دولت‌های عربی شود^{۱۷} و عربستان به عنوان طلایه‌دار تحریم قطر وارد عمل شد و در پی آن کشورهای حاشیه خلیج فارس از جمله بحرین روابط دیپلماتیک خود با قطر را قطع کردند.

۱۴. الکوثر، تاکید بحرین بر تقویت روابط استراتژیک با آمریکا، ۳۰ بهمن ۱۳۹۶، قابل بازیابی در: <http://fa.alkawthartv.com/news/123743>

۱۵. خبرگزاری رسا، همراهی دولت بحرین با آمریکا و عربستان در ایران‌هراسی، ۱۰/۹/۱۳۹۶، قابل بازیابی در:

<http://www.rasanews.ir/detail/News/541072/25>

۱۶. خبرگزاری ایرنا، آمریکا با فروش ۳٫۸ میلیارد دلار اسلحه به بحرین موافقت کرد، ۱۳۹۶/۶/۱۸، قابل بازیابی در:

<http://www.irna.ir/fa/News/82659371>

۱۷. گروه منطقه غرب آسیا، بحران در روابط قطر و عربستان؛ پیامدها و پیشنهادهایی برای ایران، اندیشکده تبیین، ۷ تیر، ۱۳۹۶، قابل بازیابی:

<http://tabyincenter.ir/19796/>

۲-۴. حرکت به سمت عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی

کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس برای عادی سازی روابط با رژیم اشغال گر قدس در سال گذشته میلادی حرکت رو به صعودی در پیش گرفته اند و در این میان بحرین به عنوان کشور پیش رو برای عادی سازی روابط شناخته شده است. هرچند زمینه های اصلی این اتفاقات از سال ۱۹۹۴ میلادی و با سفر وزیر محیط زیست رژیم صهیونیستی به منامه آغاز شده بود اما این روابط در آن برهه زمانی به شدت از سوی رژیم بحرین تکذیب شد. اما اولین اقدامات برای عادی سازی روابط میان منامه و تل آویو از سوی مقامات بحرینی به سال ۲۰۰۷ میلادی و سخنرانی وزیر خارجه بحرین در کمیته یهودیان آمریکا باز می گردد که از شرکت او در این نشست به شکل گیری روابط رسمی میان دو کشور (بحرین و رژیم صهیونیستی) یاد می شود.^{۱۸} در سال گذشته سه اتفاق مهم باعث شد تا بحرین به بازیگر پیش قدم برای ایجاد روابط رسمی با رژیم صهیونیستی در حاشیه خلیج فارس بدل شود. اول، سخنرانی حمد بن عیسی آل خلیفه در جشنی که در یک مرکز یهودی در لس آنجلس به مناسبت هولوکاست برگزار شده بود. او در این سخنرانی گفت: تحریم اسرائیل از سوی کشورهای عربی را تقبیح می کند و بزودی به شهروندان بحرینی اجازه می دهد تا به اسرائیل سفر کنند.^{۱۹} اتفاق دوم دعوت پادشاه بحرین از یک هیأت یهودی آمریکایی (صهیونیستی) به ریاست «مارک شنایر» برای سفر به منامه بود. شنایر در این باره گفت که «هدف از این دعوت همان چیزی است که ما برای رسیدن به آن دعا کنیم و آن صلح در خاورمیانه و همکاری بین اسرائیل و کشورهای همسایه است و ما شاهد تغییراتی در

۱۸. الوقت، پیشینه روابط بحرین و رژیم صهیونیستی: بسترها و زمینه ها، ۲۹ مرداد ۱۳۹۴، قابل بازیابی در: <http://alwaght.com/fa/News/16069/>

۱۹. دنیای اقتصاد، عربستان و بحرین عادی سازی روابط با اسرائیل را علنی می کنند؟، ۱۳۹۶/۷/۸، قابل بازیابی در:

<https://www.donya-e-qtasad.com/fa/tiny/news-3293129>

کشورهای حاشیه خلیج فارس هستیم.^{۲۰}» و در نهایت سومین اتفاق حرکت آشکار رژیم آل خلیفه برای عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی در جریان سفر علنی یک هیئت ۲۴ نفره بحرینی به فلسطین اشغالی نمایان گشت. این هیئت متشکل از اعضای جمعیت موسوم به «این بحرین است» بود که با پیام صلح شاه بحرین رهسپار فلسطین اشغالی شده و با خشم مردم فلسطین روبرو شدند.^{۲۱}

۲۰. زهیر اندرواس، هل «الصفقة الكبيرة» التي يُعدّها ترامب و يؤيّدھا تنبهاهو ستُخرج العلاقات السعودية-الإسرائيلية للعلن؟ وملك البحرين يدعو وقدّ صهيونيًا أمريكيًا لزيارته، رأى اليوم، ۲۹ سبتمبر ۲۰۱۷، فی:

<https://www.raialyoum.com/?p=751485>

۲۱. تسنیم، ۲۰۱۷، سال سبقت عربستان، امارات و بحرین در عادی‌سازی روابط با اسرائیل، ۱۱ دی ۱۳۹۶، قابل بازیابی در:

<http://tn.ai/1616991>

۳. دور نمای بحرین در سال ۹۷

با توجه به نقض گسترده حقوق بشر در بحرین، ما می‌توانیم شاهد ادامه سرکوب مخالفان و در پیش گرفتن سیاست مشت آهنین توسط دولت بحرین در قبال درخواست‌های مردم این کشور باشیم. این سیاست باعث خواهد شد تا رهبران قیام مانند شیخ عیسی قاسم با دشواری‌های زیادی روبرو شوند و همین موضوع احتمال مسدود شدن بیشتر راه‌های مسالمت آمیز اعتراضات و افزایش خشونت در انقلاب بحرین را در سال ۹۷ تقویت می‌کند..

در بحث سیاست خارجی، منامه تلاش خواهد کرد مانند چند سال گذشته، سیاست‌های خود در منطقه را به عنوان تابعی از سیاست‌های عربستان سعودی تعریف کند. از سوی دیگر آل خلیفه سعی در حفظ بقای خود از طریق افزایش ارتباطات با بازیگران منطقه‌ای و کسب حمایت امنیتی کشورهای فرامنطقه‌ای مانند آمریکا دارد.

بحرین در حالی سال ۹۶ را به پایان رساند که خط
سرکوب معترضان هم‌چنان از سوی رژیم آل
خلیفه دنبال می‌شود.

اندرشکده از بزرگ‌ترین

نشانی ما در شبکه های اجتماعی:

@Tabyincenter

Tabyincenter.ir

نشانی پایگاه اینترنتی:

۰۲۱ - ۲۶۱۵۳۲۳۹

شماره تماس جهت اعزام سخنران: